

De film 'Plannen voor plaats' gaat voor een andere ruimtelijke ordening.

- De natuur heeft iets heel eenvoudig nodig en dat is plaats.
- Onze rechten op bijkomende ruimten zijn op. Wij moeten krimpen en de vraag of we er klaar voor zijn, is niet meer aan de orde. Als wij zo voort doen is de planeet niet meer klaar voor ons.

De boodschap in de film raakt zoveel facetten van ons dagelijks bestaan.

Daarom is het zo belangrijk dat deze boodschap veel meer mensen bereikt dan onze groene jongens en meisjes die al lang overtuigd zijn dat het anders moet en kan.

De film gaat ook over lokale economie, inclusie, kwaliteit, mobiliteit, ...

De film biedt oplossingen tegen vervuiling, verspilling, versnippering, vervreemding, ...

Of om het met de woorden van Leo Van Broeck te zeggen: "We moeten de boodschap verspreiden, zodat de burger meer en meer beseft dat het beter wordt, als de juiste keuzes worden gemaakt. Dat betekent hoe krijgen we het in beeld als een positief project en niet als 'minder dan vandaag'. Geen verlies meer maar winst.

Hieronder wat naslag van bijna letterlijk overgetypte geluidsfragmenten die als basis kunnen dienen voor het debat. Het is daarom meer spreek- dan schrijftaal.

Komt ook voor in de film 'Plannen voor plaats'

Touché 8-1-2017

<https://radio1.be/wat-raakt-leo-van-broeck>

Deel 1

Leo 4 maanden in functie

00:40

De functie was even overbodig verklaard.

01:35

De bouwmeester is een team

2 taken

1ste voor openbare besturen die openbare gebouwen willen realiseren/verbouwen => begeleiden

2de aan alle beleidsmakers visievorming en steun geven aan alles wat te maken heeft met architectuur en ruimtelijke ordening

04:43

Vlees kost 5 x meer planeet per kcal voedingswaarde dan plantaardige voedsel.

05:17

Op een overbevolkte planeet is het een zegen dat we op tijd de pijp uitgaan.

11:45

Het regent uitnodigingen ruimtelijke commissies, van landelijke gilden, van de Boerenbond in verschillende dorpen en gewesten om eens te komen praten voor een lezing, voor een debat. Iedereen is het beu van in de files te staan. Iedereen ziet dat de bebouwing alom aanwezig is, dat we geen natuur meer hebben. 't Is op. Het wordt moeilijker om op het platte land te genieten. Wat brengt de toekomst ons. Ik voel veel gezonde bezorgdheid. Het moet veranderen.

12:34

Ik begin eigenlijk met over de hele planeet na te denken. **We zijn met teveel en de natuur heeft iets heel eenvoudig nodig en dat is plaats 01:33**

13:20

Als we niet oppassen zijn we nog bezig met klimaatneutraal alles vol te bouwen. Wij zelf zijn nog een probleem van hogere orde. Een florissante planeet waar geen druk op de biodiversiteit zou staan, waar soorten niet meer bedreigt zijn, die zou slechts 2 (1927) tot 4 (1974) miljard mensen bevatten (nu 7,7 miljard).

14:15

Vertaling naar de gemeentelijke overheden: Stop met verkavelen. Bouw niet meer in open of halfopen bebouwing. Laat een stuk park verwilderen, dat daar ook een mininatuurgebied ontstaat. Dit is geen groene technologie, maar laat een groene relatie ontstaan tussen mens en planeet.

14:50

De betonstop is een kreupel woord. Het draait alleen maar om zo snel mogelijk geen open ruimte meer aan te snijden. We gaan veel beton nodig hebben om te verdichten. Bouwen in de dorpskern.

15:29

Ruimtelijke krimp naar compacte steden en een beter openbaar vervoer. De verdichting van Vlaanderen is veel rendabeler dan de bouw in "the middle of nowhere".

16:12

Op het platte land horen heel veel mensen thuis. Zeker in de agrarische sector.

16:42

Laat de mensen terug in de kern van een dorp wonen. De middenstand trekt daar weg, de dorpen zijn leeg, mensen rijden met de auto naar de supermarkten, naar de scouts, naar de crèche.

16:55

De dorpen zijn ook geen compacte centra meer, daar is geen schooltje meer, daar is geen crèche meer.

17:03

Er moet genoeg 'begankenis' zijn om te zorgen dat die dorpen terug leefbare gemeenschappen worden.

17:18

Tov. andere landen doen we het slecht. Ons ruimtebeslag per inwoner is een van de grootste van Europa.

17:48

Engeland heeft 1,7 x meer mensen per gebruikte ha.

34:48

We hebben al 10 à 11 jaar geen enkel individuele woning in het buitengebied gebouwd (via zijn architectenbureau).

35:29

Hoe bouw je pioniersbewoning. Dan gaat het over sociale controle, veiligheid, gelijkvloers actief houden en geen blinde muren, geen garagepoorten, geen dode hoeken maken. Horeca mengen met woonondersteunende diensten. Je bent bezig met de kwaliteit van het leven in de stad, met de kwaliteit van het leven in die appartementen. Hoe kunnen we voor een gebied als Charleroi met heel veel werkloosheid met leegstaande industrieën, heel lage koopkracht, mensen kunnen daar maar zeer kleine bedragen lenen van de banken. Hoe kunnen we zorgen dat die appartementen betaalbaar zijn. Die moeten klein genoeg zijn maar toch goed bewoonbaar, een ruimtelijk gevoel krijgen, dat ge u daar niet opgesloten voelt. Dat zijn de uitdagingen die we naar boven brengen.

39:42

Op de vraag is België het meest lelijkste land, komt het antwoord: "Ik denk het meest verprutste land qua ruimtegebruik. Met het minste kwalitatieve natuur. Met heel veel mobiliteitsproblemen door onze verkruimelde manier van wonen moet iedereen constant van overal naar overal. Dat kun je niet met openbaar vervoer doen.

42:03

Hoe ecologisch zijn de shoppingcentra? Ik denk niet dat er nog veel gaan komen. Het heeft zijn tijd gehad. De stad is het beste shoppingcenter dat we kunnen bedenken. We mogen geen autoafhankelijke dingen meer bedenken. Of ook geen dingen die op slot gaan en 's nachts leegstaan. Winkelstraten waar niemand woont, zorg dat daarboven bewoning is. Winkels kunnen ook afgewisseld worden met woningen. Waarom zit er geen crèche in de Nieuwstraat (Brussel). Zorg ervoor dat stadsfragmenten nooit 100 % monofunctioneel worden.

43:42

Het justitiepaleis, dat gigantische gebouw, daar is ooit over gedroomd geweest. We hebben meegedaan aan een ideeënwedstrijd die kon leiden tot een potentiële opdracht. Eigenlijk is dat gebouw een 'folie de grandeur'. Dat is de taal van Las Vegas. De nuttige hoogte van vloer tot plafond is 84 m. Dit is absurd. Als er in New Tate in Londen een gigantische trechter van Anich Kapoor kon opgehangen worden, dan hebben we in België maar 1 museum waar dat zou kunnen en dat is het justitiepaleis. Dus van dat ding een gebouw maken dat we terug geven aan het volk, misschien als een 'terug goed maken' voor het feit dat de Marollen zijn afgebroken om het te bouwen. En daar een gratis museum in maken. Met een panoramische toren met een lift tot bovenop die kroon voor de toeristen. Laat dat maar wat geld opbrengen. Maar die 'folie de grandeur' van die architectuur, dat is Las Vegas. Dus daar moet een casino

in dat ding. Dat moet een pretmachine worden dat geld moet opbrengen. Een casino, fitness, wellness, sauna's, een schietbaan voor de politie in de kelder.

45:11

Moet je daar ook ik kunnen wonen? Daar hebben jarenlang krakers in gewoond. Ja de zuidkant, achteraan die terrassen dat zijn allemaal kale plekken. Maak daar grand cafés van, met brasseries. Steekt daar een ondergronds zwembad in. Verzorg die publieke ruimte. Het probleem nu is dat het Justitiepaleis houden voor justitie veel duurder is dan het privatiseren. Daar zal heel veel geld zijn en ik zou liever hebben dat de Uplacegelden naar zo'n knettergek feestmachine gaan waar toerisme, horeca, cultuur, gratis museum, shopping, huisvesting, congrescentrum, wellness, fitness mogelijk is. Daar komt heel de wereld naar kijken. Het Bourlapein is een leeg tochtgat. Die zigzag die naar beneden gaat, naar de Marollen. Naast die mottige lift is een parking voor advocaten. De achterkant zijn lege kasseistraten waar geen kat komt. Dat gebouw trekt met zijn mastodonte aanwezigheid alle aandacht naar zich toe. Op een zodanige magnetische manier dat de mensen zien dat de ruimte publieke ruimte rond dat gebouw echt kapot is en niet werkt. Daar zitten wel wat uitdagingen voor Brussel. Dat zijn kansen. Dat is de Eiffeltoren van Brussel.

deel 2

00:25

Friedl: de manier waarop we onze huizen bouwen zijn ook mede oorzaak van ons fileleed

04:07

Lied Arno als panflet tegen vervuiling, consumerism tegen de markt die de wereld kapot maakt. De verrommeling, de junk die we kopen en wegslijten.

04:23

De tot in de eeuwigheid toenemende omzet van goederen en diensten kan niet op een eindige planeet. Dus van nu tot in de eeuwigheid als mensheid blijven groeien is absurd. Daaronder zit een fout concept van hoe we naar de aarde kijken. Er is geen mens die het normaal zou vinden om te moeten betalen voor zuurstof. Nochtans de machine die onze zuurstof maakt is de aarde. Dat is wel een maatschappelijk investeringsproduct, dat is kapitaal. Je kan zoveel hectare planeet kopen. 5 jaar geen zak uitsteken en toch zeggen ik wil 8 % opbrengst op mijn investering. Zolang we zo naar de planeet kijken wordt zij een geldmachine en dan denk ik nee de onze aarde is onze moeder en onze moeder kan je niet verkavelen. We moeten collectief beginnen denken de problemen zijn planetair en zijn collectief en dus net zoals de Noord-Amerikaanse indianen zeggen dat je de aarde niet mag bezitten. Je bent daar te gast samen met andere soorten, dieren en planten. Je mag daar geen eigendomsrecht op hebben. Dus je kunt beter afstappen van bezit en enkele de dienstverlening nog hebben. Een voorbeeld: een auto rijdt in Vlaanderen nog geen uur per dag, terwijl een deelauto 7 à 8 keer per etmaal meer rijdt. Als we alle auto's in de deeleconomie zouden steken dan hebben nog 10 tot 20 % van ons huidig wagenpark nodig (22:41). Als je daar de ecologische rendementen van zouden beginnen beseffen, dan gaat heel onze maatschappij naar een heel ander model gaan.

08:06

Het hangt er vanaf wat je aan je kleinkinderen wilt vertellen. Wij zijn altijd blijven geloven in de economische groei en de resterende fauna en flora kan je gaan bekijken in de zoo.

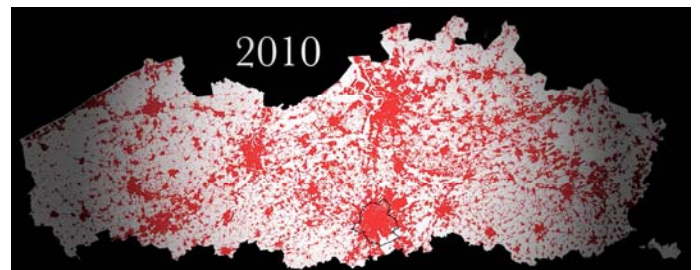
08:42

Het alternatief is dat we ons wat nederiger opstellen als onderdeel van een ecosysteem. Dat we beseffen dat er wederzijds belang is.

11:00

Opvoeding is het belangrijkste onderdeel om een bevolking te krijgen die juiste keuzes maakt. Die leiders kiest die wel visie hebben. Misschien dat goed op ons gezicht gaan ons tot inzicht brengt.

Film Plannen voor plaats

01:31

Wat zijn we eigenlijk aan het doen als mensheid met onze planeet? We leven ten koste van de ruimte van de andere soort. Dat de natuur heeft iets heel eenvoudig nodig en dat is plaats.

We willen wel PV-panelen plaatsen en een hoog rendementsketel maar hou ons niet tegen om te bouwen waar we goesting hebben want dan is het kot te klein.

01:47

Vlaanderen heeft minder dan 3% natuurreservaten. 91,2 % van Vlaanderen is van ons.

02:14

Het grootste stuk van de ijsberg zit onder water, voor ons is dat het landgebruik.

02:24

Met de bevolking van een stevige Europese stad zijn we als splinterbom ontploft over het hele land (aanvulling op 04:36).

02:40

Europees record/inwoner op tal van nutsvoorzieningen zoals wegen, rioleringen, glasvezelkabels, elektriciteitsleidingen, gasleidingen en ga zomaar door.

03:27

Van kwantitatieve groei moeten we naar kwalitatieve groei. Van meer naar beter.

04:36

In die gefragmenteerde wolk is er op geen enkel manier efficiënt openbaar vervoer mogelijk.

05:24

Onze rechten op bijkomende ruimten zijn op. Wij moeten krimpen en de vraag of we er klaar voor zijn is niet meer aan de orde. Als wij zo voort doen is de planeet niet meer klaar voor ons.

05:54

De vraag is hoe we het anders gaan doen.

07:08

We gaan naar het verdichte dorp, de kleinstedelijke wereld en de gewone stad, de grootstad.

09:24

We moeten naar gebouwen gaan die multifunctioneel zijn. Met diensten, met horeca, met cultuur, een krantenwinkel en misschien met publiek toegankelijke terrassen of bovenverdiepingen met een panoramisch restaurant. En vooral met sociale- als gewone huisvesting. Met een andere look dan die spiegelpaleizen, met terrassen, met daktuinen. Dat er ook in het weekend en 's avonds sociale controle spontaan ontstaat.

14:05

We zijn met ons wonen een dik gat in onze voet aan het schieten (architect Filip Canfyn).

17:23

Waar is de gedeelde en de publieke ruimte, waar zien we elkaar in de verkaveling? Waar leven we samen in zo'n systeem? In de supermarkt? Of kunnen we ook maken door onze reorganisatie dat er veel meer sociale ruimte ontstaat en dus veel meer bindmiddel. Dat is de kans die we krijgen door ons te reorganiseren dat er nieuwe ruimte voor samenleven ontstaat (architect-stedenbouwkundige Joachim Declerck).

19:18

Je maakt geen stad met gebouwen alleen. Tussen de gebouwen ligt de collectieve ruimte de open ruimte en als je ziet dat daaraan gewerkt wordt, dat dat echt een katalysator is die een hele transformatie is die een stad in gang kan zetten.

22:41

Een auto in privébezit rijdt vandaag gemiddeld 56 min op een hele dag. Een deelauto rijdt 5 tot 6 uur per dag. Een zelfrijdende auto die zal 8 tot 9 uur rijden. Prognoses zeggen dat we binnen 20 jaar nog 10 % van het huidige wagenpark gaan nodig hebben en in landelijke gemeenten nog 20 % van het huidige wagenpark. Ge moet dat ding niet meer hebben en ook niet meer weg zetten voor 23 uur. Want dat kost ruimte en dat kost gemiddeld 30 m² vastgoed.

Als we zorgen dat die groene vingers en die verstedelijkte vingers door mekaar gevlochten worden. Kopenhagen is dat op een mooie manier aan het doen. Dat er dan niet alleen parken maar ook natuur

dichter bij de stad komt. Slopen voor natuurcreatie en beter wonen ook. Als je verdicht moet je ook ruimte creëren die de stad verlucht.

25:14

Waarom geen stadslandbouw op daken. Tevens een middel tegen hittestress in de stad (Sabine Windels – Rooffood).

32:43

Alle Vlaamse dorpen hadden vroeger densiteiten van 50 tot 100 woningen per ha. Ge woont in een dorp of in een stad of je bent een echte boer en dan woon je daar tussenin omdat je daar thuishoort. Nu staan meer dan 70% van onze woningen er tussenin en in de dorpen is het vaak wat triest geworden.

33:48

Ge hebt een paar duizend inwoners nodig anders kunt ge gene winkel of horeca levend houden.

38:16

Waterlopen zijn kansen. Wat Harelbeke en Kortrijk doen. De passage van zo'n waterloop door de stad aangrijpen met de kans van die stad terug aantrekkelijk te maken. Om die stad te vergroenen. Dan wordt dit een plek die terug belangrijk is voor die stad.

39:54

In de sociale woningbouw zitten we nog altijd met een structureel probleem. Met 100.000 op de wachtlijst en met een tempo van 5.000 woningen per jaar gaan we bijna schaamtelijk onder de lat door.

40:22

Wij moeten naar minder auto's. Niet naar meer wegen (architect Filip Canfyn).

40:44

Wij denken te veel in termen van ik. Veel meer dan in termen van wij. Wij geraken gewoonlijk niet verder dan mijn huis en mijn kavel en daar is nauwelijks interesse voor de straat. (stedenbouwkundige Els Nulens).

43:01

Men zegt wel eens: "Je krijgt die baksteen nooit uit de maag van de Vlaming". Hij moet er niet uit. Hij moet gewoon verlegd worden.

44:42

We moeten de boodschap verspreiden, zodat de burger meer en meer beseft dat het beter wordt als de juiste keuzes gemaakt worden. Dat betekent hoe krijgen we het in beeld als een positief project en niet als 'minder dan vandaag'. Geen verlies meer maar winst.

Alleen Elvis blijft bestaan

<https://www.vrt.be/vrtnu/a-z/alleen-elvis-blijft-bestaan/6/alleen-elvis-blijft-bestaan-s6a3-leo-van-broeck/>

00:06

De ecologische ramp die we nu meemaken is geen gewone crisis. Het is een planetaire mutatie.

09:24

Mijn architectenbureau weigert al 12 jaar alleenstaande woningen te bouwen op afgelegen plekken. Omdat het de fabriek van de files zijn. Ge moet die mensen niet beschuldigen maar de overheden die dit soort plannen niet mogen maken.

12:42

Het zit hem in de manier van bouwen die zoveel natuur kost. Heel ons klimaat-focus-gedrag zit voor een heel stuk naast de kwestie. Zelfs als we de klimaatproblemen oplossen is de natuur er nog altijd aan. Want die is sneller aan het kapot gaan dan de acceleratie van de klimaatproblemen.

13:14

Nu nog nieuwe verkavelingen bij laten maken als lokaal bestuur is misdadig tegenover de natuur en de mens.

14:07

We moeten naar een netwerk van prachtige iets grotere dorpen, kleine steden, middelgrote steden en grotere steden met daar tussen snel en goed openbaar vervoer. En daartussen weer prachtige landbouw en natuur.

42:11

Dat wij ons zelf en de hele planeet als een exploitatie wingewest bezitten vind ik in feite een fundamenteel gebrek aan intelligentie van de mens.

44:03

De film met Nic Balthazar van Plannen voor plaats is gemaakt omdat je met plannen maken terug plaats voor natuur kunt maken. Met nieuwe intelligente plannen voor even gelukkige of nog veel meer gelukkige en beter wonende mensen. Want die verkavelingen waar mensen kapot gaan aan de files en van het fijn stof, maken ons niet meer zo gelukkig. Die film doet ook aan communicatie en probeert misschien op een heel andere manieren met voorbeelden een verhaal te brengen van: "wij kunnen via een soort van ruimtelijke nederigheid misschien zelfs nog beter wonen en nog minder schade berokkenen.

45:46

Wat gaat er leuker zijn aan die verdichting? (Thomas)

Ge moet zorgen dat er in dorpen en steden huizen komen die tuintjes hebben, daktuinen, moestuinen, BBQ's, fietsen kunnen reinigen, trampolines kunnen zetten. Desnoods in een collectieve tuin. Dat ge

privacy kunt hebben als ge in de zon een boek wilt lezen zonder gezien te worden. Een stukje privéterras een groot balkon zonder inkijk. Maar nu komt er een hele lijst aan dingen: rapper op uw werk, geen fijn stof, meer natuur.

Wat er dan allemaal verandert, meer openbaar vervoer. Ge moet niet kwaad zijn op de NMBS. Die hebben geen geld om treinstellen te kopen met veel fietsenbergingen. Omdat ze veel te veel stopplaatsen moeten bedienen. Vlaanderen heeft 6 miljoen mensen. Dat is de helft van Londen. Er woont 2 x meer volk in Londen dan in heel Vlaanderen. In Londen kun je een metro economisch doen rijden. Maar als die allemaal uit elkaar gaan wonen, dan kunnen de NMBS en De Lijn dat nooit op een betaalbare manier bedienen omdat er teveel stopplaatsen zijn en te weinig passagiers per stopplaats.

47:58

Vooral in Zwitserland en in Duitsland vind je coöperatieve projecten die niets te maken hebben met communes. Waar je wel degelijk een kwalitatieve woning en privacy hebt maar ge zijt eigenaar van de waarde van die woning. Ge bouwt kapitaal op dat ge kunt meenemen naar een andere woning in functie van uw levensfase. Bij ons woont ge de helft van uw leven in een foute woning die te groot of te klein is. Telkens kopen en verkopen is duur. Leningen en de notaris dat kun je u niet blijven permitteren tenzij ge veel te rijk zijt. Daar kunnen mensen verkassen met hun opgespaarde waarde. Ze zitten niet vast aan een woning.

49:17

Ons voorstel om ruimte vrij te maken is moeilijk haalbaar zolang je geen betaalbaar alternatief aanbiedt. Wij zijn pilootprojecten aan het lanceren. We hebben Zwitserse coöperatieven die met aannemers en ontwikkelaars betaalbare modellen aanbieden. Waar ook de vastgoedsector beter van wordt dan bij ons. Vlaamse ontwikkelaars zijn naar Zwitserse ontwikkelaars komen luisteren hoe hun verdienmodellen werken. Woningen bouwen die langer waarde vast blijven die minstens evenveel opbrengen maar waar voor de mensen de instapkosten en kost van het wonen veel lagers is. De speculatie op de grondwaarde niet mee in de woonkost zit. Waardoor ontwikkelaars grondposities en bouwrechten goedkoper kunnen verwerven en mensen beter betaalbare woningen kunnen aanbieden.